

สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ

In Collaboration with Health Systems Research Institute & Bureau of Policy and Strategy

สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ
Society and Health Institute

สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และวิจัยสุขภาพสังคม

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ปรัชญา แนวคิด และวิธีวิทยา

วิจัยเพื่ออะไร ?

- สร้างความรู้
KNOWLEDGE GENERATING TOOL
- พัฒนาค้น
EDUCATIONAL TOOL
- เพิ่มศักยภาพ-ต่อรอง
EMPOWERING TOOL

การวิจัยเป็นปฏิบัติการทางสังคม

วิจัยคืออะไร

- การลองผิดลองถูก
- การวิจัยกับการค้นคว้า
- ธรรมชาติ
- การวิจัยกับการเล่าต่อ

Systematic inquiry for new knowledge

อะไรคือความรู้

- Cognitive vs. embodied knowledge
 - Intuition and intellectual
 - Knowing and realization
- Knowing how, knowing what & knowing why
 - Knowing and verbalization
- Universal reality and particular truth
 - Knowledge and wisdom

Knowledge and its philosophical assumption

- ONTOLOGY ภาววิทยา
- COSMOLOGY จักรวาลวิทยา
- EPISTEMOLOGY ญาณวิทยา

Tool + **Assumption** → **Findings**

ปรากฏการณ์

Assumptions:

1. สิ่งที่กำลังหาเป็นวัตถุและเป็นของแข็ง
2. มันต้องมีขนาดใหญ่กว่ารูตาข่าย
3. มันเคลื่อนไหวไม่เร็วนักและไม่มุดรูหนี

	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
คำถาม	อะไร/เท่าไร	ทำไม/อย่างไร
วิธีวิเคราะห์	อนุมาณ	อุปมาณ
SAMPLE	ตัวแทน	มีข้อมูลดี
เครื่องมือ	เครื่องวัด	ตัวบันทึกวิจัย
ข้อมูล	ตัวเลข	เรื่องราว
จุดเด่น	พิสูจน์ทฤษฎี	สร้างทฤษฎี

คำถามวิจัย

1. จำนวน การกระจาย ความถี่
2. โครงสร้าง กฎเกณฑ์
3. ความหมาย คุณค่า
4. ระบบวิธีคิด/การตัดสินใจ

วิธีการเก็บข้อมูลวิจัย

1. แบบสอบถาม

แบบปิด/แบบกึ่งปิด/แบบเปิด

2. สัมภาษณ์

บุคคล/กลุ่ม/focus group interview

3. สังเกต

การเก็บข้อมูลกรณีศึกษาจากการสังเกต

- ใช้ทั้งการสังเกตเหตุการณ์และชีวิตประจำวัน
- ต้องรู้จักตัวละครให้ดี อ่านบทบาทตัวละครออก
- ดูทั้งมิติของกาละ (time) และ เทสะ (space)
- หาความขัดข้อง ความคับข้องและการคลี่คลาย
- อ่านเหตุการณ์/ความหมายจากหลายมุมมอง
- ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๖

เครื่องมือ

คือใบ ดอก ผล ที่
มาจากรากเหง้า
หรือต้นตอ คือ

ปรัชญา / ความคิด

เครื่องมือการวิจัยทางมานุษยวิทยา

เครื่องมือศึกษาชุมชน

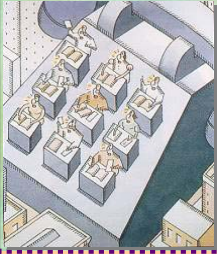
- 1 แผนที่เดินดิน
- 2 พังเครื่องญาติ
- 3 โครงสร้าง
องค์กรชุมชน

เครื่องมือศึกษาชุมชน

- 4 ระบบสุขภาพชุมชน
- 5 ภูมิทัศน์ชุมชน
- 6 ประวัติศาสตร์ชุมชน
- 7 ประวัติชีวิต

การจัดระบบข้อมูลการวิจัย

- สมุดนัดหมาย
- โน้ตสด
- บันทึกประจำวัน
- บันทึกรายประเด็น
- การ์ดข้อมูล

การมีวินัยในการจดบันทึก
เป็นจรรยาบรรณของนักวิจัย

กระบวนการสร้างความรู้จากการวิจัย

กระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

1. ระดมข้อมูลและประมวลประเด็น
2. จัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็น
3. กรองหาประเด็นสำคัญ/ความเชื่อมโยง
4. มองหา ความน่าจะเป็น/คำอธิบายที่เป็นไปได้
5. เปรียบเทียบข้อมูล: ล้มล้าง-สนับสนุน

The analysis begins as the research starts

กระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

6. จัดกลุ่มใหม่
7. หากฎเกณฑ์/ปัจจัย
8. กรองหาตัวแปรสำคัญ/บริบท
9. สร้างผังความเชื่อมโยง (optional)
10. หาบทสรุปรวม

**Unit of analysis emerges along
the research process**

การลดทอนในงานวิจัย

1. บอกจุดยืนของนักวิจัย
2. หาหลักฐานที่อ้างอิงได้
3. หาข้อมูลจากหลากหลายมุมมอง
4. ตรวจสอบข้อมูล triangulation
5. ปรับกรอบตามข้อมูลจริงที่พบ

ไม่มีความรู้ใดที่เป็นกลางอย่างสมบูรณ์

การลดทอนในงานวิจัย

6. ทอดเวลาก่อนกลับมาอ่าน
7. จัดบันทึกอย่างละเอียด
8. เปรียบเทียบงานอื่น
9. ใช้เวลาภาคสนามมากพอ
10. ออกแบบวิจัยให้ดี

ไม่มีความรู้ใดที่เป็นกลางอย่างสมบูรณ์

แผนวิจัยที่ดี: ความเป็นแผน

- กำหนดทิศทาง (สัมพันธ์กับนโยบาย)
 - กำหนดเป้าหมาย/ภารกิจ
- กำหนดแนวทาง/วิธีการ/กิจกรรม
- ประสานส่วนต่าง ๆ Coordination
- จัดสรรทรัพยากร Allocation
- ติดตาม/ประเมินผล
Monitor & Evaluation
